

Borghild Johansson på vannleding med ønskevist. (Foto: Ski historielag)

25. mai foregikk utparselleringen av skolejorden på Kontra. Her kom 140 parselldyrkere i sving. Ut på ettermiddagen gikk det en stor folkevandring opp Kirkeveien bevæpnet med hakker, spader og grev og alt annet som hørte med til potet- og grønnsakdyrking.

Rikelig med gjødning var det ikke for disse parselldyrkerne, men noenlunde tilstrekkelig for de fleste. Enkelte som var riktig for seg, hadde skaffet til veie en del naturgjødning også, og det var jo prima prima.

Det alt overveiende på parsellene ble potetdyrking. Enkelte forsøkte seg også med litt grønnsaker, men det var ikke mange, sa sekretær Løchen i Ski Vel til Østlandets Blad..

For poteten kunne brukes til alt i hvert fall i matlagningen. Man kunne få potetball, potetlomper, potetvafler, potetbløtkaker osv!

Men røverne var igjen på ferde, hver eneste natt på parseller og på gårder. De ribbet med seg alt

de kunne få fatt i, rev opp, trakk ned, rotet og romsterte som villdyr, kunne Østlandets Blad fortelle 25. august.

Ski Vel satte i verk nattevakt som året før, og det hjalp meget godt.

Det var fastsatt strenge straffer for parselltyver som likevel ble tatt. Tyver av frukt og grønnsaker eller poteter kunne straffes med fengsel i inntil 3 måneder eller bøter. Hvis det dreiet seg om mer omfattende

tyverier, kunne straffen bli fengsel i opptil tre år.

Svenskesuppen

Poteten ble redningen i krigens kosthold. Uten denne, fylt av B- og C-vitaminer og jern - hadde det sannsynligvis blitt hungersnød i Norge.

Men sannelig kom svenskesuppen godt med. Den representerte et høydepunkt for mange skoleelever.

Ifølge Østlandets Blad og Ski-kalenderen 1990 var det Ski Røde Kors som stod for arbeidet med å lage svenskesuppe til folkeskolebarna i Ski - i alt ca. 800 - og til 200 eldre. Arbeidet startet 8. november 1944 og varte til ut i 1946.

Havresuppe, betasuppe og erte-suppe ble servert på faste ukedager, så alle ungene som gikk på skole annenhver dag, fikk smake alle suppen hver uke.

Det utspant seg lange diskusjoner mellom skolebarna om hvilken suppe som var best. Alle var nok bra,

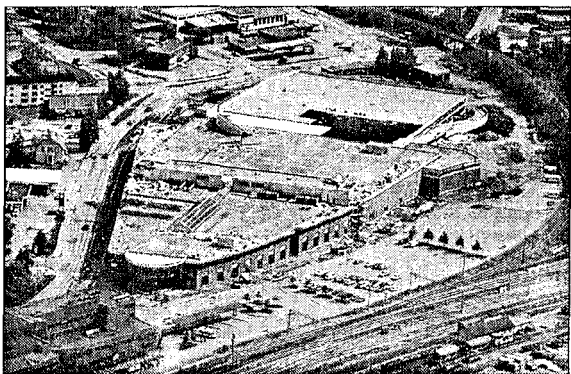
for de hadde hver sine tilhengere alle tre.

Skoleungene skulle ha med seg skje og noe å spise suppen av. Det vanligste var 1-liters fiskebollebokser - de vide, blanke aluminiumsboksene med riflet bunn. Noen bokser var ekstra forseggjort med påsatt trehåndtak.

Suppeboksene ble puttet i egne tøyposer som ble hengt utenpå ranslene. Etter en tids bruk var disse posene stive av diverse suppeskvetter og passet liksom best i friluft, heter det i Ski-kalenderen.

Det var Svenska Norgeshjälpen som sendte de tørre råstoffene fra Sverige, og suppekonene blandet dem med vann og kokte suppen ferdig på skolekjøkkenet. Suppegjengen i Ski Røde Kors hadde ansvaret for suppeserveringen i nesten 2 år - 6 dager i uken.

Etter vel utført jobb holdt de karneval hjemme hos Alette Five som var en av foregangskvinnene.

Der Ski Storsenter ligger i dag, lå et av de første parsellområdene i Ski. (Foto: Geir Hansen)

Tyttebærkrigen

Uti skog og mark! Ut for å plukke bær og sopp! Ivret Østlandets Blad.

Landbruksdepartementet hadde først i juli 1942 sendt en henstilling til ordførerne om å vurdere enerett for bygdefolket til plukking av tyttebær og multer for alminnelig plukking ble tillatt.

Departementet understreket at den om seg gripende plukking av kart var til skade for de fleste, ikke minst for bygdefolket som ikke hadde anledning til å ligge på vakt i flere dager for å få tak i bærene. For forbrukerne var også kartplukkingen til skade for såvidt som disse ble lokket til å kjøpe umodne, lite velsmakende og næringsfattige bær.

For å treffe den best mulige avgjørelse ble de enkelte ordførere bedt om å oppnevne et bærskkyndig utvalg som jordstyret kunne konferere med før de ga sin anbefaling om dagen for bærplukkingens begynnelse.

Daværende ordfører i Kråkstad og Ski, Alf Chr. Paulsboe, fattet i samsvar med departementets henstilling vedtak om at det var forbudt å plukke tyttebær i bygdene før 30. august. I tiden 30. august til og med 2. september skulle tyttebærplukkingen være forbeholdt egen befolkning. Fra og med 3. september ble den åpen for alle.

Ordføreren fulgte vedtaket opp, og søndag 23. august ble det derfor etablert en ganske effektiv kontroll på alle innførselsveiene til Ski i den tiden da strømmen skulle vende hjemover med dagens fangst. Bærev Sverdsdsvann og på andre veier i Siggerudtraktene ble ca. 1000 bærplukkere kontrollert.

Det viste seg å være en forholdsvis liten flokk som hadde omgått tyttebærforbudet. Alle de andre hadde blåbær i sine kurver og spann og fikk selvsagt gå uanstastet med sitt bytte. En del smatt likevel

Middag i Granholt i Lysnevegen i 1943. Legg merke til den store kjelen med poteter. Ofte var det bare poteter man i det beste fall fikk. (Foto: Ski historielag)

unna kontrollen ved å fly omveier eller smette til skogs igjen.

Bærene ble tatt fra alle som hadde ulovlig vare, og senere ble det også oppgjør med politiet.

Etterfølgende søndag var det en hær av tyttebærplukkere ute, kunne Østlandets Blad fortelle. Det var nok ikke bare bygdefolk, men folk både fra Oslo og fra stasjonsbyene i distriktet som invaderte kommunens skoger.

Det var gænde, springende, syklende, kjørende med hest, en enkelt med bil, noen trillende en

barnevogn, andre bærende kurver, toalettpotter, spann, kasser eller hva de ellers i farten kunne finne.

Massevis av mennesker var på vandring allerede lørdag kveld, og telt etter telt ble slått opp rundt omkring i skogene og langs veiene som førte fra byen. Hele natten gjennom gikk det en strøm av mennesker fra by og bygd i alle retninger.

Det hele artet seg som et kappløp. Det var i bokstavelig forstand en kamp for tilværelsen.

Enkelte gjorde det bra. Det var

dem som kom igjen med 50-60 liter, men da var det jo gjerne 3-4 fra samme familie.

Andre som var lite kjent og uøvet i kunsten, kom igjen med en liten klatt på 2-3 liter eller mindre.

Enkelte var heldige og fant seg en bra plass på egen hånd.

Andre klumpet seg sammen i store skarer, og da ble det ikke så rart på hver.

I dag finnes det neppe en kart igjen i miles omkrets, skrev Østlandets Blad. De som nå skulle finne et bær, måtte nok avsted til fjerne trakter hvor menneskefot ikke hadde satt merke etter seg.

I 1943 som i 1942 var det ikke tillatt å plukke tyttebær før en bestemt dato. Politifolk var på vakt i skog og

mark, og det ble truet med at ulovlig plukking av kart ville bli slått ned med hård hånd. Dessuten ville syndernes navn bli offentliggjort. Også i 1943 var det et veldig innrykk av bærplukkere i skogen. Henry Solberg satte opp en «tyttebærbus» fra Torget i Ski til Jørgenrudsvingen kl. 06.30 den første tillatte søndagsmorgen. Bussen gikk nedover igjen til Ski-byen kl. 18.

Men folkevandringen til tyttebærskogen hadde begynt allerede lørdag ettermiddag, kunne Østlandets Blad fortelle. Det var folk som hadde overnattet ute i skogen for å være de første til å gå igang når det lysnet av dag.

Det ble ikke just noen behagelig natt for dem ute i det fryktelige u været som hadde satt inn. Hele skogen var opplyst av de kraftigste lynglimt, og de som ikke lå i telt, måtte ty inn under tette grantrær eller inn i bergkløfter for ikke å bli søkkende våte.

Dessverre ble nok ikke forhåpningene til søndagens fangst innfridd, skrev Østlandets Blad. Det

var ikke på langt nær så meget bær som i 1942, og dessuten hadde det nok vært folk på bærfeltene tidligere. Det var flere som til tross for forbudet hadde plukket ulovlig, gjemt bærene i skogen - og først tatt dem med seg hjem på søndagen.

Et par karer fra Ski som hadde oppsøkt de virkelige tyttebærtraktene i Indre Østfold, hadde vært heldigere. De to hadde - etter eget sigende - på to dager plukket til sammen 400 liter. Men da var alle spann og bærkasser og kjørlor for øvrig også fulle.

Parsellene

1944 var det store parsellåret.

Tiden er nå inne til å tenke på våronna, også for dem som ikke har vanlig våronnarbeid behov, skrev Østlandets Blad 24. mars 1944. Men i vår tidsalder måtte jo alle tenke på det timelige, og nå som før var det potetene som lå Østlandets Blad og Ski Vel på hjertet.

Vellet rådet over de samme arealer som foregående år, d.v.s. Kontra skolejord, skolejorden på Realskolen og et par av Claussen-tomtene i sentrum. Arealene var på til sammen ca. 70 dekar, og de som tidligere hadde hatt potetparseller, var fortrinnsberettiget ved årets tildeling.

For Kontra skolejords vedkom-mende forelå det et forslag som i følge Østlandets Blad syntes å ha mye for seg. Det gikk ut på fellesdyrking, d.v.s. at en satte potetene sammen, gjorde onnearbeidet sammen og til slutt også delte utbyttet.

For å høre potetdyrkernes oppfatning av saken innbød Ski Vel til et fellesmøte på Realskolen.

Men parsell-dyrkerne erklarte seg

ikke interessert i fellesdyrking. De ville ha det som tidligere og hver for seg søke om kunstgjødning og likeså om settepoteter.

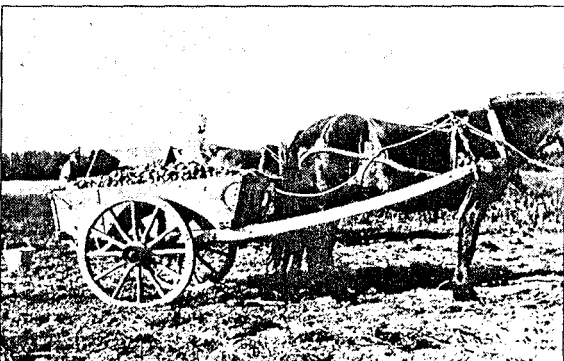
Ski Vel hadde ifølge Østlandets Blad gjort en god gjerning ved hvert år i samarbeid med Ski Hagebrukslag å ha forestått parsell-

virksomheten i Ski-byer

25. mai ble feltene på øvre og nedre Claussen-tomt utdelt til sine respektive brukere, og likeså fikk 6-8 familier sine stykker på Realskolens tomt.

Suppekonekarneval i 1946 etter vel utført jobb. (Foto: Ski historielag)

Lita jente på stort potetlass. Helene Johannson på Søndre Ski. (Foto: Ski historielag)